

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)
SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)
SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie **J.C.**,
skazanego z art. 263 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2024 r. w Izbie Karnej,
na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.),
kasacji wniesionej na niekorzyść skazanego przez Prokuratora Generalnego
od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Puławach
z dnia 3 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 880/23

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Puławach do ponownego rozpoznania.**

Antoni Bojańczyk Zbigniew Kapiński Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Puławach, wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 880/23, uznał J.C. za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów wyczerpujących dyspozycję art. 263 § 1 k.k. (w pkt. I i V aktu oskarżenia) i art. 263 § 2 k.k. (w pkt. II-IV aktu oskarżenia) i za czyn:

- z pkt. I na podstawie art. 263 § 1 k.k. w zw. z art. 37b k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.09.2023 r.) wymierzył mu karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności, karę 7 (siedmiu) miesięcy ograniczenia wolności poprzez potrącenie 10 % wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd, na rzecz Hospicjum [...] w P., a na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł przepadek korzyści majątkowej w wysokości 3.000 zł;

- z pkt. II na podstawie art. 263 § 2 k.k. w zw. z art. 37b k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.09.2023 r.) wymierzył mu karę 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności, karę 3 (trzech) miesięcy ograniczenia wolności poprzez potrącenie 10 % wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd, na rzecz Hospicjum [...] w P.;

- z pkt. III na podstawie art. 263 § 2 k.k. w zw. z art. 37b k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.09.2023 r.) wymierzył mu karę 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności, karę 3 (trzech) miesięcy ograniczenia wolności poprzez potrącenie 10 % wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd, na rzecz Hospicjum [...] w P.;

- z pkt. IV na podstawie art. 263 § 2 k.k. w zw. z art. 37b k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.09.2023 r.) wymierzył mu karę 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności, karę 6 (sześciu) miesięcy ograniczenia wolności poprzez potrącenie 10 % wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd, na rzecz Hospicjum [...] w P.;

- z pkt V na podstawie art. 263 § 1 k.k. w zw. z art. 37b k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.09.2023 r.) wymierzył mu karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności, karę 7 (siedmiu) miesięcy ograniczenia wolności poprzez potrącenie 10 % wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd, na rzecz Hospicjum [...] w P., a na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł przepadek korzyści majątkowej w wysokości 4.500 zł (*pkt I*). Na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 87 § 2 k.k. sąd połączył orzeczone kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności i wymierzył skazanemu karę łączną 4 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności, karę łączną roku ograniczenia wolności poprzez potrącenie 10 % wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd, na rzecz Hospicjum [...] w P. (*pkt II, podkr. — SN*). Ponadto,

sąd ten zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres zatrzymania od dnia 13 czerwca 2022 r. godzina 6:05 do dnia 14 czerwca 2022 r. godzina 9:50 (na podstawie art. 63 § 1 k.k.) (*pkt III*), a także orzekł koszty sądowe (*pkt IV*) (*k. 235-236 akt sprawy II K 880/23*).

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 11 kwietnia 2024 r., wobec niezaskarżenia go przez strony postępowania.

Od powyższego wyroku kasację na niekorzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył go w całości i zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. polegające na orzeczeniu wobec oskarżonego J.C. kary łącznej pozbawienia wolności w sposób uniemożliwiający wykonanie wyroku, a to poprzez zawarcie w orzeczeniu sprzecznych treści i odmienne określenie w zapisie cyfrowym wymiaru łącznej kary pozbawienia wolności w postaci „4” miesięcy pozbawienia wolności, zaś w zapisie słownym „trzech”, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia określoną w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Puławach do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez Prokuratora Generalnego okazała się zasadna w stopniu oczywistym, co uzasadniało jej rozpoznanie oraz uwzględnienie przez Sąd Najwyższy na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

Trafnie wskazuje Autor kasacji, że w układzie procesowym sprawy doszło do zmaterializowania się bezwzględnej podstawy odwoławczej, o której mowa w przepisie art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., tj. do sprzeczności w treści orzeczenia uniemożliwiającej jego wykonanie.

Już na pierwszy rzut oka widoczne jest uchybienie wskazane w zarzucie *petitum* kasacji. Sąd Rejonowy w Puławach w pkt. II wyroku orzekając wobec skazanego karę łączną pozbawienia wolności, posługując się zapisem cyfrowym i słownym, wadliwie, bo odmienne w każdym z nich określił ilość miesięcy orzeczonej kary pozbawienia wolności. W zapisie cyfrowym wskazał, iż wymiar kary łącznej to 4 miesiące pozbawienia wolności, zaś w zapisie słownym określił ją na trzy miesiące.

W tej sytuacji niewątpliwie zaistniała rozbieżność co do rzeczywistego wymiaru (wysokości) orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności. Tego rodzaju sytuacja wprost wskazuje na naruszenie przez sąd pierwszej instancji art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. w stopniu przesądzającym o wystąpieniu wskazanej bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że rozstrzygnięcie co do kary i środków karnych należy do niezbędnych elementów wyroku skazującego, wymienionych w art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. Realizacja tego wymogu powinna się dokonywać poprzez sformułowanie rozstrzygnięcia o karze w sposób umożliwiający jej wykonanie. W szczególności, tak jak w niniejszym przypadku, rozbieżność w cyfrowym i słownym zapisie wymiaru kary nie tylko narusza wynikający z art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. obowiązek redagowania orzeczenia w sposób jednoznaczny i zrozumiały, ale przede wszystkim odzwierciedla wewnętrzną sprzeczność wyroku uniemożliwiającą jego wykonanie (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2017 r., sygn. III KK 186/17, KZS 2017, z. 9, poz. 25; z dnia 13 grudnia 2017 r., IV KK 152/17, KZS 2018, z. 5, poz. 13; z dnia 25 listopada 2009 r., III KK 355/09, LEX nr 553835; postanowienie SN z dnia 7 października 2005 r., III KK 2/05, LEX nr 157216). Zaznaczyć jednocześnie należy, że nie było w niniejszej sprawie możliwe uznanie, iż powyżej opisane uchybienie może podlegać usunięciu w drodze sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej, czyli w trybie art. 105 k.p.k. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wytyczył granice stosowania trybu sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w stosunku do zaistnienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. (zob. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2012 r., I KZP 24/11, OSNKW 2012, z. 4, poz. 35; z dnia 28 czerwca 2018 r., I KZP 2/18, OSNK 2018, z. 8, poz. 54). Z obu ww. uchwał wynika konstatacja, że naturalną barierą prawną dokonywania korekt w treści wyroku jest uchybienie, które stanowi bezwzględny powód odwoławczy z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. Z treści tego przepisu wynika jednocześnie, że uniemożliwiająca wykonanie wyroku sprzeczność w treści rozstrzygnięcia o karze nie może być naprawiona w innym trybie, w tym w trybie art. 105 k.p.k. Ustawodawca przewidział bowiem w tym zakresie tylko drogę orzeczenia właściwego sądu, po rozpoznaniu zwykłego lub nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Istnienie sprzeczności w treści

orzeczenia, która to sprzeczność uniemożliwia jego wykonanie, nakazuje sądowi odwoławczemu uchylić orzeczenie dotknięte taką wadą, bez badania wpływu tego uchybienia na treść orzeczenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2020 r., V KK 338/19, LEX nr 3232317).

Ponadto, jak słusznie podnosi Autor kasacji, zaistniały również istotne wątpliwości w zakresie zastosowania przez Sąd *meriti* przepisów stanowiących podstawę wymiaru kar jednostkowych (w związku z użyciem sformułowania „w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.09.2023 r.”). W rozważanym okresie przepisy stanowiące podstawę wymiaru kar jednostkowych za przestępstwa z art. 263 § 1 k.k. i art. 263 § 2 k.k. nie uległy zmianie, natomiast zmiany dotyczyły przepisów związanych z wymiarem kary łącznej. Do 23 czerwca 2020 r. treść przepisu art. 86 § 1 k.k. była następująca: *Sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności; karę pozbawienia wolności wymierza się w miesiącach i latach.* Z kolei od 24 czerwca 2020 r. przepis ten otrzymał następujące brzmienie: *Sąd wymierza karę łączną w granicach powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności. Jeżeli najwyższą z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa jest kara 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności, dolną granicę kary łącznej przyjmuje się w tej wysokości. Karę pozbawienia wolności wymierza się w miesiącach i latach.* Zestawiając treść wskazanych regulacji z czasem popełnienia przez J.C. dwóch czynów z pkt. II i III aktu oskarżenia, które zostały określone przez sąd na „w nieustalonych dniach na wiosnę 2020 r.” i „w nieustalonych dwóch dniach na przełomie wiosny i lata 2020 r.” uznać należy, że podstawę wymiaru kary łącznej winny stanowić przepisy w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r. jako względniejsze dla sprawcy w rozumieniu art. 4 § 1 k.k., albowiem stosując te przepisy sąd mógł wymierzyć J. C. karę łączną za przypisane czyny w wymiarze od 3 miesięcy pozbawienia wolności do roku, natomiast stosując przepisy po 23 czerwca 2020 r. sąd mógł wymierzyć oskarżonemu karę łączną za przypisane czyny od 4 miesięcy pozbawienia wolności do roku.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy uznać należy, że sprzeczność w treści rozstrzygnięcia o karze łącznej w wyroku Sądu Rejonowego w Puławach, dotycząca wymiaru (wysokości) orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności liczonego w miesiącach - określonej liczbowo na 4 miesiące, a słownie na trzy miesiące - jest nieusuwalna w trybie sprostowania oraz w procedurze przewidzianej w art. 13 § 1 k.k.w., dotyczy bowiem meritum orzeczenia. Sprzeczność ta dotyczy dyspozytywnej, merytorycznej części orzeczenia i wynika z niej niemożność jego wykonania, bowiem - jak wskazano wyżej - żadnego z zapisów nie da się wykluczyć i żaden nie może być uznany za mający pierwszeństwo. Zamieszczenie w treści wyroku dwóch odmiennych oznaczeń - cyfrowo i słownie - określających wysokość (rozmiar kary) powoduje w istocie niemożność ustalenia, w jakim faktycznie wymiarze karę łączną orzeczono. Uchybienie takie powoduje wewnętrzną sprzeczność wyroku uniemożliwiającą jego wykonanie, co stanowi w konsekwencji bezwzględną przesłankę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

W tej sytuacji nieodzowne stało się uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Puławach z uwagi na zmaterializowanie się bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w przepisie art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Rozpoznając ponownie sprawę Sąd ten będzie zobowiązany do prawidłowego sformułowania rozstrzygnięcia o karze łącznej, uważając by jego treść była jednoznaczna i nie budziła wątpliwości, uwzględniając przy tym dyrektywy wynikające z treści art. 443 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

Antoni Bojańczyk Zbigniew Kapiński Stanisław Stankiewicz

[WB]

[ał]